

FUEN-konferencia Budapesten

Az Országos Szlovák Önkormányzat a németországi Luzsikai Szorbok Szövetségével – a Domowina-val – közösen, október 24-25-én, Budapesten rendezte meg az Európai Kisebbségek Föderációs Uniója (a FUEN) Szláv Szekciójának VIII. nemzetközi konferenciáját. A budapesti találkozóra „Kerettantervek és oktatási koncepciók a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája tükrében” címmel került sor.

– Miért döntöttek úgy, hogy az idei konferenciát Budapesten tartják?

– Immáron hagyomány, hogy a szervezet szláv szekciója az egyik évben a németországi szorboknál, Bautzenben, a következő évben pedig mindig más európai országban ülésezik – mondja Juruj Luscancki, a szorb Domowina kulturális és nemzetközi referense. Úgy döntöttünk, hogy 2003-ban magyarországi szlovák barátainkhoz látogatunk. A tanácskozás témája az oktatás, mivel az Európában élő összes szláv kisebbség számára ez rendkívül fontos téma. Legfőképpen az óvodai, iskolai anyanyelvhasználatra gondolok. A tanácskozás természetesen lehetőséget teremt arra is, hogy jobban megismerjük egymást, barátságokat kössünk a többi szláv néppel. Nagy örömünkre szolgál, hogy például a Szlovákiában élő csehek már felvették velünk a kapcsolatot, és megtisztelték tanácskozásunkat. Elsődleges céljaink közt szerepel, hogy rátaláljunk a földrész minden egyes szláv népcsoportjára és bevonjuk őket a FUEN szláv szekciójának munkájába. Jövő májustól már szerencsére nem „árválkodunk” a legkisebb szláv népcsoportként az Európai Unióban, mert érkezik az „erősítés”, aminek nagyon örülünk!

– Be kell vallanom, hogy kissé meglepődtem, amikor önkormányzatunkat felkérték a konferencia megrendezésére. Eredetileg az ausztriai szlovének lettek volna a nemzetközi tanácskozás házigazdái, de ez technikai okokból meghiúsult, így esett a választás az Országos Szlovák Önkormányzatra – magyarázza Fuzik János, az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke. Még csak egy éve vagyunk tagjai a FUEN-nek, tavaly Szabadkán nyertünk felvételt. Ezért is volt meglepő a megtisztelő felkérés, ami a szervezet bizalmáról tanúskodik. Jőmagam részt vettem már hasonló fórumokon, tehát volt tapasztalatom s segítségek kaptunk szorb és csehországi szlovák barátainktól is.

Úgy gondolom, örülhetünk annak, hogy a magyarországi szlovákokat ilyen megtiszteltetés érte. A konferencia témáját szorb barátaink ajánlották, s mi egyetértettünk vele, hiszen az oktatás kérdése mindenki számára egyaránt fontos. Tudjuk, hogy Európa több szláv közösségének van saját oktatási rendszere, például a németországi szorboknak és az ausztriai

szlovéneknek. A többségnek viszont nincs, s így hasonló problémákkal küszködünk. Mivel a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája tükrében tekintettük át az oktatási rendszert, meghívtuk a többi hazai szláv nemzetiség képviselőit is: a szlovéneket, horvátokat és szerbeket.

– Miért tartotta fontosnak, hogy bemutassa a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartáját a konferencia résztvevőinek?

– A konferencia témája a Kartára épült – válaszol Paulik Antal, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal főosztályvezetője. Ahogy elnéztem, több olyan országból is érkeztek vendégek, amelyek nem csatlakoztak a Kartához. A résztvevők egy része így feltehetően kevés információval rendelkezik a dokumentumról. Be akartam mutatni a magyar törekvéseket is ezen a területen.

– Ön szerint ez a dokumentum garancia lehet a magyarországi szlovákság vagy éppen más kisebbségek nyelvének megőrzésére?

– Annyiban látok benne biztosítékot, hogy megköveteli mindannyiunk – a hazánkban élő összes nemzeti és etnikai kisebbség – részéről az aktivitást.

– Lát törekvéseket a nyelv megőrzésére a hazai szlovákság részéről?

– Egyértelműen igen. Ez a konferencia is azt igazolja, hogy az Országos Szlovák Önkormányzatnak határozott elképzelése van a szlovákok nyelvi helyzetének megváltoztatásával kapcsolatban. Az oktatási tárca mellett működő szakmai bizottságnak is aktív tagjai az önkormányzat küldöttei. Ezért gondolom, hogy az egész szlovákság szívén viseli nyelvének megőrzését.

– Ön szerint milyen konkrét hozadéka lehet egy ilyen konferenciának a hazai szlovákság számára?

– Elsősorban a tanácskozáson résztvevő szlovákjaink hasznosíthatják az itt szerzett tapasztalatokat, hiszen olyan személyes kapcsolatok alakulnak ki, amelyek aktív információcserét tesznek lehetővé. Mindezek mellett hasznos lenne, ha az itt elhangzottak írásos formában is megjelennének, és eljutnának a pedagógusokhoz. Nekik ugyanis igen kevés információjuk van akár a Kartáról, akár arról, hogy miként élnek a luzsikai szorbok és más kisebbségek, s mit tudnak elérni az oktatás terén.

– A luzsikai szorbok nagyon büszkék „Witaj” oktatási rendszerükre.

– A program segítségével életben tarthatjuk anyanyelvünket – mondja Manuela Smolina, a Witaj Centrum tudományos munkatársa. A rendszer alappillére az óvodai anyanyelvi oktatás. Óvodáinkban a gyerekek egész nap csak a szorb nyelvet hallják. Az óvónőkkel és a nevelőkkel csak szorbul beszélgethetnek, de otthon a szülőkkel általában átállnak a német nyelvre.

– Hogy fogadták a szülők ezt a módszert?

– Legfőképp az idősebb nemzedékek fogadták nagy lelkesedéssel, de a fiatalabbak is felismerték azt, hogy

A „Domovina” című hazai szlovák televíziós magazinban elhangzott riport szerkesztett szövegkönyve

Borkóstoló a tanácskozás után

a jövő a kétnyelvűségben van, főleg ha egy germán és egy szláv nyelv elsajátításáról van szó.

– A gyerekek mennyire nyitottak erre a módszerre?

– Az óvodából kikerülve úgy érkeznek az iskolába, hogy nincsenek nyelvi problémáik, s ennek örülnek. Így megy ez egészen az egyetemig...

– Van elég szorb nyelvű tankönyvük, segédanyaguk?

– Jól el vagyunk látva könyvekkel. Szerencsére már az óvodásoknak is tudunk szorb leporollókat kézbe adni. Kitűnő képes anyagaink, s az iskolában kétnyelvű segédanyagaink vannak.

– A módszerük ezek szerint hatékony. Ajánlaná a többi európai szláv kisebbségnek is?

– Mindenféleképpen ajánlanom! Az Ausztriában élő horvátok a „Witaj” modell alapján szintén létrehozták saját oktatási programjukat, amely nagyon sikeresen működik. Kedvet kaptak tőlünk, és mi ennek örülünk!

– Kedves igazgató asszony! Előadásában bemutatta a magyarországi szlovák oktatási rendszert. Mit tart ezen belül a legkedvezőbbnek, és mit a legnegatívabbnak?

– Kezdeném a rosszal – mondja Medvegy Pálné, a szarvasi általános iskola igazgatója. A legnegatívabbnak a vendégtanárok kérdését és az „iskola a természetben” programmal kapcsolatos nehézségeket tartom. Éppen ezekről a dolgokról tárgyaltam nemrég a szlovák oktatási minisztérium képviselőivel. Ígéretet kaptam rá, hogy februárban visszatérünk az említett kérdésekre. A szlovák köztársasági elnök pár héttel ezelőtti látogatása során találkoztam a szlovák oktatási minisztérium államtitkárával is, aki szintén megígérte, hogy segíteni fog nekünk. Pozitívumról talán akkor beszélhetnék, ha a többször módosított oktatási törvény kilencvenharmadik paragrafusa hatályba lépne, tehát a kisebbségi intézményeket átvehetnék a kisebbségi önkormányzatok. Erről a kérdéstről még tárgyalások folynak...

– Ön a megnyitójában kiemelte, hogy az Európai Unió legkisebb szláv népcsoportjaként már nagyon várják a többi szláv

közösség csatlakozását. A jövőbeni együttműködés mely távlatait említené meg?

– Amennyiben újabb szláv országok, illetve közösségek csatlakoznak az Unióhoz, úgy az együttműködés sokkal több területre terjedhet ki – válaszolja a kérdésre Benedikt Dyrlich, a Domowina elnökségi tagja. Leegyszerűsödik számos kérdés, lehetőség nyílik több közös projekt kezdeményezésére és megvalósítására.

– Az Önök együttműködése a magyarországi szlovákokkal most is példa értékű...

– A luzsikai szorb napilap, a *Serbske Nowiny* főszerkesztőjeként nagyon jó kapcsolatokat ápolok a magyarországi szlovák hetilappal. Fuhl Imre főszerkesztő és további újságírók is jártak Bautzenben, a

szerkesztőségünkben. Mindennapos az információcseré a két szerkesztőség között és nemrég közösen készítettünk interjút Pozsonyban, a szlovák ex-miniszterelnökkel, Vladimír Mečiarral. Fontosnak tartom, hogy a kapcsolat tovább bővüljön, és kölcsönösen erősítsük egymást minden fontosabb eseményről.

– A csehországi szlovákok közössége volt az első, amely tagja lett a FUEN-nek.

– Bevallom, eleinte magányosnak is éreztük magunkat – mondja Jozef Gáfrík, a Csehországi Szlovákok Közösségének alelnöke. Két évvel ezelőtt mi rendeztük meg ezt a konferenciát. Akkor kezdeményeztük, hogy az Országos Szlovák Önkormányzat is tagja legyen a szervezetnek, hogy aztán később ők is szervezhessenek szemináriumot a szlovák szekciónak.

– A konferencia idején a témája az oktatás. Milyen gondokkal küszködnek e téren a csehországi szlovákok?

– Csehországban sajnos nem létezik egyetlen szlovák iskola sem. Egyetemi képzés természetesen működik Prágában és Brnoban. Az egyetlen általános iskolánkat két évvel ezelőtt kellett bezárnunk, azóta nem történt semmilyen kedvező változás. Prágában egy szlovák gimnáziumot szerettünk volna létrehozni, úgy öt évvel ezelőtt, de a tervünk megvalósítására sajnos ebben az esetben sem került sor. A legidősebb elgondolásunk, hogy választható tantárgyként szeretnénk bevezetni – az oktatási minisztériummal együttműködve – a szlovák nyelv oktatását az általános iskolákban, illetve bizonyos középiskolai intézményekben.

– Ön szerint ez a konferencia, illetve a FUEN-szervezet, tudja befolyásolni az említett törekvéseket?

– Erkölcsileg mindenféleképpen, hiszen szólhatunk magunkról. Mindig örömmel fogadom az ilyen nemzetközi fórumokat, mert megtapasztalhatjuk, hogy mi a helyzet másutt, továbbá tanácsokat adhatunk és kaphatunk, és ez rendkívül hasznos.

Klausz Karola